ΜΙΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΕΡΕΥΝΑ

ΠΩΣ ΓΛΕΝΤΑ Η ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΣΥΝΟΙΚΙΑ

ΠΑΛΗΑ ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ.— «...ΚΑΙ ΝΑ ΣΟΥ ΚΟΥΒΑΛΩ ΝΕΡΟ ΑΠ' ΤΟ ΒΑΤΡΑΧΟΝΗΣΙ».— Η «ΛΟΥΚΕΡΝΗ» ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ.— ΓΛΕΝΤΙ ΚΑΙ...ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΣΤΟΥΣ «ΜΟΙΡΑΙΟΥΣ».— ΕΝΑΣ ΓΛΥΠΤΗΣ ΝΟΥΝΟΣ.— «ΤΟ ΓΛΕΝΤΙ ΤΗΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ» ΧΩΡΙΣ ΓΛΕΝΤΙ.— Σ' ΑΛΛΑ ΤΑΒΕΡΝΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΟΙΚΙΑΣ.— ΤΑ ΠΑΛΑΙΑ «ΟΤΕΛ - ΜΠΑΚΑΛΙΚ».—Η ΠΑΡΙΛΙΣΣΙΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΩΝ «ΝΕΟΚΥΝΙΚΩΝ».— ΤΑ ΓΥΡΩ ΘΕΑΜΑΤΑ.— ΚΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΙΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΤΟ ΒΑΤΡΑΧΟΝΗΣΙ

ΣΤΟ ΒΑΤΡΑΧΟΝΗΣΙ

Εἰς τὸ Βατραχονῆσι: ἡ ταβέρνα «Λουκέρνη» τοῦ Χρήστου Βαρθολομαίου, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Φωκιανοῦ 41.

Παλαιὰ γειτονιὰ γλετζέδων καὶ τὸ Βατραχονῆσι. Καὶ πρέπει νὰ τονίσωμε πώς, ἡ συνοικία αὐτή, ποὺ ξεπροβάλλει πάνω ἀπὸ τὸν Ἰλισσό, εἶνε ἀπὸ τὶς παληὲς τῆς ἀγαπημένης προπολεμικῆς μας Ἀθήνας. Ἐκεῖ γλεντούσαμε πρὶν ἀκόμη τὸ Παγκράτι γίνῃ πυκνὴ καὶ ἀρχοντικὴ συνοικία. Τὸ πίναμε καὶ ὠργανώναμε μεγαλοπρεπεῖς γκιουβετσάδες στὰ ταβερνομπακάλικά του, ποὺ ἦταν περιώνυμα ἀπὸ κεῖνα τὰ χρόνια...

Τὸ Βατραχονῆσι εἶχε πάντα ἡσυχία καὶ ποτὲ μεγάλες συγκεντρώσεις κόσμου δὲν τοῦ χάλασαν τὸ κέφι. Μὰ ἦταν τόπος κεφιοῦ. Τόπος εἰρηνικοῦ γλεντιοῦ. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ κιθαρίτσα ἐξέχυνε μουσικοὺς τόνους καὶ τὸ τραγοῦδι ἔσχιζε συχνὰ τὴν σιωπηλὴ νύχτα...Καὶ τὸ πιὸ λαοφιλὲς τραγοῦδι ἦταν αὐτὸ ποὺ ἀνυμνοῦσε μ' ἕνα σατυρικὸ τόνο τὴν ἴδια συνοικία τοῦ Βατραχονησιοῦ: ἡ Ἀντριάνα:

«Πάρε με, Ἀντριάνα μου
νὰ σὲ βοηθῶ στὴν πλύση
καὶ νὰ σοῦ κουβαλῶ νερὸ
ἀφ' τὸ Βατραχονῆσι.
Ἀντριάνα μου γλυκειά,
ποὔσαι ἄσπρη καὶ παχειά!...»

Ἔτσι λοιπόν, ἀπὸ τὰ προπολεμικὰ χρόνια, τὸ Βατραχονῆσι γλεντοῦσε. Κι' ὄχι μονάχα οἱ Βατραχονησιῶτες διασκέδαζαν ἐκεῖ. Ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα τῆς τότε Ἀθήνας παραγγέλονταν τὰ γκιουβέτσια καὶ τὰ γλέντια καὶ τὸ βράδυ πυκνὲς παρέες ἐπήγαιναν πρὸς τὴ γειτονιὰ αὐτὴ μὲ σταθερὸ καὶ ἀποφασιστικὸ βῆμα. Ἐγύριζαν ὅμως πρὸς τὶς συνοικίες του μὲ βῆμα...πολὺ ἀσταθές!...

◆◆◆

Ἂς ἰδοῦμε πῶς γλεντοῦν σήμερα στὸ Βατραχονῆσι.

Ἐκεῖνο ποὺ ἀμέσως πέφτει στὸ μάτι καθενὸς εἶνε ὅτι, τώρα οἱ ταβέρνες τοῦ Βατραχονησιοῦ ἀραίωσαν.

Οἱ «Μερακλῆδες» καὶ ἄλλα γνωστὰ καὶ μεγάλα ταβερνεῖα τῆς συνοικίας ἔκλεισαν. Δὲν ξέρουμε βέβαια μὲ τὰ νέα κρασιὰ καὶ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, τί θὰ γίνῃ τὸν ἄλλο μῆνα. Ἴσως ἀνοίξουν νέα ταβερνεῖα... Ἴσως ἀναστηθοῦν καὶ τὰ παληά.

Γιὰ τὴν ὥρα ὅμως τὰ σκῆπτρα τῆς ταβερνικῆς κινήσεως στὸ Βατραχονῆσι τὰ κρατᾷ ἡ «Λουκέρνη» τοῦ κ. Χ. Βαρθολομαίου. Εὐρύχωρη αὐλή, μὲ περικοκλάδες καὶ μ' ἄλλες πρασινάδες, καλεῖ προκλητικὰ τοὺς γλεντζέδες. Ἀρκετὲς παρέες τὸ πίνουν ἐκεῖ. Ὑπάρχουν καὶ μεζέδες ἐκλεκτοί. Μερακλῆδες καὶ γνωστοὶ τύποι διακρίνονται ἀνάμεσα στοὺς θαμῶνας, μὲ φόντο ὅλης τῆς συγκεντρώσεως μιὰ σειρὰ βαρέλια...

Ἡ «Λουκέρνη» ἔχει ἱστορία. Ἔχει ἱδρυθῆ ἀνάμεσα στὸ 1917 καὶ 1920 καὶ ἔχει αὐτὸ τὸ ὄνομα πρὸς ἀνάμνησιν τῆς διαμονῆς τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου σ' αὐτὴ τὴν Ἑλβετικὴ πόλη... Ἔπειτα, ἀπὸ τὸ 1924 ἡ «Λουκέρνη» ἔγινε σπουδαῖο ταβερνο - κοσμικὸ κέντρο. Τότε ὅμως δὲν ἦταν ἐκεῖ ποὺ εἶνε σήμερα. Εὑρίσκετο πιὸ κάτω στὴ γέφυρα τοῦ Σταδίου. Ἐκεῖ ἐπήγαιναν κι' οἱ ἠθοποιοὶ τοῦ θιάσου τῶν «Νέων» καὶ μερικὲς λόγιες κυρίες. Καὶ ἴσως ἡ «Λουκέρνη» νἆναι ἀπὸ τὰ πρῶτα Ἀθηναϊκὰ ταβερνεῖα ποὺ εἶχεν θαμῶνας κυρίες. Σήμερα τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει σημασίαν. Ἀλλὰ τότε εἶχε...

◆◆◆

Ἄλλη ταβέρνα, πιὸ πέρα, εἶνε «Οἱ μοιραῖοι» τοῦ κ. Γ. Μαστρογιάννη. Πολλοὶ γλετζέδες ξεπέφτουν κ' ἐκεῖ. Πίνουν, γλεντοῦν, τραγουδοῦν ἢ....φιλοσοφοῦν. Μὰ καὶ ὁ Μαστρογιάννης εἶνε κάπως φιλόσοφος καὶ πιὸ πολὺ....λόγιος. Γι' αὐτὸ ἐσυλλογίσθη νὰ βάλῃ στὸ ταβερνεῖο του γιὰ ἐπιγραφὴ τὸν τίτλον τοῦ γνωστοῦ μοιρολατρικοῦ ποιήματος τοῦ κ. Κ. Βάρναλη, ποὺ ξετυλίγεται σὲ μιὰ ταβέρνα. Λένε ὅμως πὼς στὴν ὀνομασία τῆς ταβέρνας ἔβαλε τὴν οὐρά του καὶ τὴ γνώμη του καὶ ὁ γλύπτης κ. Κ. Φώσκολος, ποὺ εἶνε λίγο λόγιος καὶ λίγο «ἀριστερός» κ' εἶχε τὸ ἀτελιέ του πλάϊ στὸ ταβερνάκι. Ἐξ ἄλλου ὁ κ. Φώσκολος ἔχει σεβαστὴ πάντα γνώμη σὲ ζητήματα ταβερνῶν καὶ κρασιῶν. Εἶνε «γερὸ ποτῆρι» κ' ἐπομένως αὐθεντία στὰ τέτοια.

«Οἱ μοιραῖοι» εἶνε χαμηλά, πλησίον στὴ μεγάλη γέφυρα. Μὰ παραπάνω ὑπάρχουν κι' ἄλλα ταβερνεῖα. Ἄξαφνα ἡ μεγάλη ὑπόγεια ταβέρνα τοῦ Τραπεζάρη μὲ τὸ μεγαλοπρεπὲς ὄνομα: «Τὸ γλέντι τῆς Ρούμελης».... Καὶ ὅμως ἐκεῖ τὸ γλέντι ἔχει κοπῆ! Τὰ βαρέλια εἶνε ἔξω στὸ δρόμο. Πλένονται, καθαρίζονται, ἑτοιμάζονται.... Ὅπου καὶ νἆναι θἄρθῃ ὁ νέος μοῦστος. Καὶ τὸν χειμῶνα τὸ γλέντι θ' ἀνάψῃ....Τὸ ὑπόγειο θὰ γεμίσῃ πάλιν μὲ ἀτμοὺς καὶ μὲ μουσικοὺς ἤχους....

Στὸ ἀπέξω μέρος τοῦ Βατραχονησιοῦ, πρὸς τὸ Στάδιο, δὲν ὑπάρχουν, ὅπως ἦταν ἄλλοτε, μπύρες μεγάλες καὶ ταβέρνες πολυθόρυβες. Μὰ μαζεύει καὶ τώρα πολὺν κόσμο, ἥσυχο καὶ γλετζέδικο, τὸ καφὲ - μπὰρ τὸ «Στάδιον». Ἄλλοι πίνουν τὰ βράδυα ἐκεῖ τὸν καφεδάκι τους, μὰ ἄλλοι τραβοῦν μπύρα ἢ κρασάκι καὶ τὸ λένε καὶ λιγάκι.... Καὶ τὸ δροσερὸ κέντρο μαζεύει συχνὰ καὶ μερακλῆδες, ποὺ διασκεδάζουν μ' ὅλη τους τὴν καρδιά....

◆◆◆

Περίεργο εἶνε πῶς τώρα τὰ μπακάλικα τοῦ Βατραχονησιοῦ ἄλλαξαν μορφή. Τὰ «ὀτὲλ - μπακαλὶκ» ἔχουν σχεδὸν ἐξαφανισθῆ. Κι' ὅμως σ' αὐτὰ ἐγίνοντο ἄλλα χρόνια τὰ ὡραιότερα γλέντια. Τὰ μπακάλικα τῆς γειτονιᾶς εἶχαν καὶ μερικὰ τραπεζάκια, καθὼς καὶ μία ἢ δύο κιθάρες...Αὐτὰ ἦσαν τὰ ἐφόδια γιὰ τὰ γλέντια. Τὰ γκιουβέτσα παρηγγέλοντο σ' ἕνα γειτονικὸ φοῦρνο. Καὶ μόλις ἔφθαναν οἱ παρέες στὸ μπακάλικο, ἔρχονταν καὶ τὸ γκιουβέτσι....Ὁ μπακάλης εἶχε ὅ,τι ἄλλο ἤθελε ἡ παρέα: κρασί, ψωμί, ντομάτες, κρεμμύδια, τυρὶ καὶ....κιθάρες. Μ' αὐτὸ τὸ γλέντι ἐβαστοῦσε ἀμείωτον ἕως τὴν ὥρα...ποὺ ἔφθανεν ἡ ἀστυνομία γιὰ νὰ κλείσῃ τὸ μαγαζί. Ἀλλὰ πολλὲς φορὲς ἔκλεινε καὶ τὸ μαγαζὶ καὶ ἡ παρέα γλεντοῦσεν ὡς τὸ πρωΐ, κλεισμένη μέσα. Στὴν περίπτωσιν ὅμως αὐτὴ ἡ κιθάρα ἐβουβαίνετο καὶ τὰ τραγούδια ἐξακολουθοῦσαν «σότο - βότσε»....

◆◆◆

Σ' ἕνα ἀπ' αὐτὰ τὰ «ὀτὲλ - μπακαλὶκ», ποὺ σήμερα δὲν ὑπάρχει,—στὸ ἴδιο μαγαζὶ εἶνε τώρα ἕνα Εὐρωπαϊκὸ ταπετσιέρικο—ἱδρύθη ἐκεῖνα τὰ χρόνια ἡ σχολὴ τῶν....Νεοκυνικῶν φιλοσόφων. Ἐμαζεύοντο ἐκεῖ φοιτηταί, δημοσιογράφοι καὶ ὁ φιλόσοφος κ. Νικήτας Νικήτας. Συχνὰ κατέφθαναν γιὰ τὸ σχετικὸ γκιουβέτσι. Ρετσίνα ὑπῆρχε πρώτης γραμμῆς. Συζητοῦσαν λοιπόν, ἐμάλωναν, τραγουδοῦσαν, ἔπαιζαν κιθάρα καὶ...ἔβγαζαν συμπεράσματα ἐπὶ τῆς ζωῆς!

Ἕνα βράδυ λοιπὸν ἐτέθησαν οἱ βάσεις τῆς νέας φιλοσοφικῆς Σχολῆς.

—Τί εἶνε ὁ ἄνθρωπος; εἶπεν ὁ κ. Νικήτας. Ἕνα ζῶον. Ζῶον λογικόν; Αὐτὸ εἶνε ἀμφίβολον. Ἐπομένως τί μεγαλαυχεῖς, βρὲ ἄνθρωπε; Εἶσαι ζῶον ἄξιον ἐξευτελισμοῦ! Ἐμπρὸς λοιπὸν ἂς τὸν ἐξευτελίσωμεν τὸν ἄνθρωπον! Τί χρειάζονται οἱ πολυτέλειες τῆς ζωῆς καὶ οἱ εὐγένειες; Ὁ ἀρχαῖος Διογένης, ποὺ ἔζησεν ἀκριβῶς σ' αὐτὴ τὴν συνοικία, μέσα στὸ πιθάρι του, στὴν ὄχθη τοῦ Ἰλισσοῦ, ἀνέπτυξεν αὐτὲς τὶς ἀρχὲς καὶ ἔζησε σύμφωνα μ' αὐτές. Ἡ κοινωνικὴ φιλοσοφία καὶ αὐτοεξευτελισμὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἡ μόνη ἀληθινὴ φιλοσοφία. Ζήτω λοιπὸν ὁ Διογένης!

—Ζήτω ὁ Διογένης! εἶπαν ὅλοι.

Ἔτσι ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς Νεοκυνικῆς φιλοσοφικῆς Σχολῆς. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ φιλοσοφία τοῦ αὐτοεξευτελισμοῦ καὶ τοῦ κυνισμοῦ ἐφηρμόσθη....κυρίως στὸ κρασί...Ἡ παρέα ἀπεφάσισε, χάριν τῆς φιλοσοφίας της, νὰ πίνῃ μέχρι αὐτοεξευτελισμοῦ καὶ τελείας ἀναισθησίας....

Αὐτὰ ἐγίνοντο στὸ Βατραχονῆσι, στὴν ἀρχαία γειτονιὰ τοῦ Διογένους, κατὰ τὸ 1915, δηλαδὴ πρὸ εἴκοσι χρονῶν...

◆◆◆

Ἔχει καὶ κέντρον θεαμάτων τὸ Βατραχονῆσι; Ἀκριβῶς τὸ Βατραχονῆσι δὲν ἔχει. Ὡστόσο τὸ πλησιέστερον θέαμα εἶνε ὁ κινηματογράφος «Στάδιον». Ἀντικρὺ στὴ συνοικία, στὴν ἄλλην ὄχθη τοῦ Ἰλισσοῦ. Ὁ κινηματογράφος αὐτὸς εἶνε σὲ μιὰ μάνδρα, ποὺ ὑπῆρξεν ἄλλοτε θέατρο καραγκιόζη. Ἐκεῖ μέσα διασκεδάζουν οἱ Βατραχονησιῶτες. Ἀλλὰ σκορπίζονται καὶ στ' ἄλλα κινηματοθέατρα ἀπὸ τὸ «Πάλλας» τοῦ Παγκρατίου ἕως τὰ «Πεῦκα» τοῦ Ζαππείου. Κοντὰ ὅμως εἶνε καὶ ἡ «Ὄασις». Ἔτσι τὸ Βατραχονῆσι, χωρὶς νἄχῃ δικό του θέαμα, εἶνε περιτριγυρισμένο ἀπὸ θεάματα.

◆◆◆

Αὐτὸ εἶνε σήμερα τὸ Βατραχονῆσι ὡς τόπος γλετζέδων. Χωρὶς νἄχῃ τὴν κίνησιν ἄλλων χρονῶν, ἔχει καὶ τώρα ἀρκετὰ ζωηρή. Ἀλλ' ἡ Ἀθήνα ἔχει ἐπεκταθῆ πολὺ καὶ ὁ κόσμος σκορπίζεται....Ἐπομένως οἱ παληὲς συνοικίες πάντα κάτι χάνουν ἀπὸ τὴ ζωή τους. Καὶ ἡ μὲν Πλάκα καὶ τοῦ Ψυρρῆ ἔκαμαν προσπάθειες νέας ζωηρότητος, «ἐνέσεις» ζωῆς...Τὸ Βατραχονῆσι ὅμως δὲν ἔκαμε τέτοιες προσπάθειες. Ὡστόσο κάτι ἔπρεπε νὰ γίνῃ καὶ γι' αὐτό.

Ἡ συνοικία τῶν κλασσικῶν «ὀτὲλ - μπακαλὶκ», τῶν παληῶν γλεντιῶν καὶ τοῦ Διογένους τοῦ κυνικοῦ δὲν πρέπει νὰ χάσῃ τὴν ζωηρότητα τῶν γλεντιῶν της, τὴν ὁρμὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς κινήσεώς της.

Θ. ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

ΑΥΡΙΟΝ: Τὸ Παγκράτι.

ΔΙΑ ΧΡΥΣΑ
ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ
καὶ πολυτίμους λίθους
προσφέρω τὰς καλλιτέρας τιμὰς Ν. ΚΕΛΕΣΙΔΗΣ, Ἀπελλοῦ 1 γ (προσοχὴ εἰς τὴν διεύθυνσιν).

Δ. Γ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΗΣ
ΙΑΤΡΟΣ
Συφιλιδολόγος—Δερματολόγος, τέως βοηθὸς εἰς τὰς δερματολογικὰς κλινικὰς Πανεπιστημίων Βιέννης, Λειψίας. Δέχεται Σατωβριάνδου 52 6 9—1 π. μ. καὶ 5—8 μ. μ.
Ἀριθ. Τηλεφ. 26-824.

ΝΕΟΝ ΦΩΣ 28/9/1935